

ความหมายของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

มีผู้ให้ความหมายกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ไข่มากพอสมควร เช่น

ปรีชา ชาติมาลากร (2522) ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง กลุ่มวิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในอันที่จะเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันและยังปลูกฝัง ทักษะที่จำเป็นของแต่ละอาชีพไปพร้อม ๆ กัน โดยให้ผู้เรียนได้รับความสนใจและความถนัดในการเรียน

ธนุ แสงศักดิ์ (2522) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพถือว่าเป็นวิชาสามัญและวิชาเพื่อประกอบอาชีพ ที่ถือว่าเป็นวิชาสามัญเพราะต้องการให้นักเรียนมีความรู้และ ทักษะอันเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่และชีวิตประจำวัน และที่ถือว่าเป็นวิชาชีพเพราะเป็นวิชาที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมประกอบอาชีพ หรือดำเนินอาชีพต่อเรื่องที่ฝึกหัดระหว่างเป็นนักเรียน

ธำรง บัวศรี (2521) กล่าวว่า "การศึกษาเพื่องานอาชีพ หมายถึง การศึกษาที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะประกอบอาชีพได้ ทั้งที่เป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้าง ทั้งในส่วนที่ต้องให้ความรู้พื้นฐานและทักษะอย่างง่าย ๆ ตามความต้องการและความสามารถของผู้เรียน ให้นั้นหนักไปในด้านปูพื้นฐาน สร้างความสนใจและความสำนึกในความสำคัญของงานอาชีพ รวมทั้งการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ

สมพงษ์ พละสุรีย์ (2521) ได้แสดงความคิดเห็นว่า กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนทำงานเป็นและได้ความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐานอาชีพ หลักสูตร ประถมศึกษาไม่ได้มุ่งฝึกอาชีพให้แก่เด็กนักเรียน แต่จะสอนสิ่งที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพ

อัมพร มีศุข (2518) กล่าวถึงความหมายของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพว่า เป็นกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ และการทำงานเน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของการทำงานโดยแท้จริง

อนันต์ กรุแก้ว (2525) กล่าวว่า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จะสร้างทัศนคติในทางที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำงาน และสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อเริ่มต้น เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่ดีต่อไป

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ให้ความหมายของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ว่า หมายถึง กลุ่มประสบการณ์ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยมและนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพข้างต้น จะเห็นว่า มีลักษณะคล้าย ๆ กัน คือ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อสามารถแสวงหาความรู้สำหรับประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคมต่อไป (ลาวัญญ์ ถนอมจันทร์, 2526) และสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีเจตนาเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ค่านิยมและนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานแก่ผู้เรียนในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้มีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเองได้ มีวินัย และมุ่งมั่นทำงานให้ได้ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มอยู่เสมอ รู้จักและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับอาชีพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์การเรียนการสอนไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงาน และประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525) จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรศึกษาระดับนี้ เป็นหลักสูตรพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางใหม่ ในอันที่จะผลิตคนรุ่นใหม่ให้มีนิสัยรักการทำงานเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและดำรงตนตามที่สังคมต้องการ (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ, 2525)

ความเป็นมาของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดให้มีการเรียนการสอนมานานแล้ว เพียงแต่จะแตกต่างกันที่ชื่อเรียกเท่านั้น ตามหลักสูตรที่ปรากฏกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพได้มีขึ้นในประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ศิริลักษณ์ ศรีกมล (2526) สันนิษฐานว่า คำว่า "การทำงานและพื้นฐาน อาชีพ" นี้สืบเนื่องมาจากการทำงานเพื่อเป็นอาชีพ ซึ่งในสมัยก่อนยังมิได้มีการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ แต่เป็นการเรียนการสอนโดยช่างผู้ชำนาญหรือพ่อแม่สอนให้กับลูกหลานในครอบครัวเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงจัดการศึกษาให้มีระบบโรงเรียนขึ้นก็ได้บรรจุหลักสูตรการศึกษาด้านวิชาชีพนี้เข้าไปด้วย โดยเรียกว่า "วิชางานสั้นหัด" (Manual Training) และอีกแขนงหนึ่งซึ่งเป็นการฝึกวิชาการงานที่ต้องอาศัยการประดิษฐ์ด้วยความประณีต เรียกว่า "วิชาการฝีมือ" (Manual Skills) ซึ่งได้แก่

งานเย็บปักถักร้อย ประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง เป็นต้น (ชนู แสงศักดิ์, 2520) ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2503 วิชางานสั้นหัตถ์และวิชาการฝีมือก็ได้นำมารวมกันโดยเรียกว่า หมวดหัตถศึกษา ซึ่งมี 4 วิชา คือ เกษตรกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ ธุรกิจศิลป์ และอุตสาหกรรมศิลป์ ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 เน้นงานกระดาษ งานดิน งานพิมพ์ลายด้วยอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ งานเย็บปักถักร้อย งานไม้เบื้องต้น ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 เน้นงานเกษตร การเรือน การช่างและการค้าขาย โดยสอนปนกันไปทั้ง 4 แขนง

ต่อมาวิชาหัตถศึกษาก็ได้ถูกเปลี่ยนแปลงโดยคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้เสนอหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นเมื่อปี 2519 แยกวิชาหัตถศึกษาออกเป็น 5 วิชา คือ วิชาคหกรรมศิลป์ เกษตรกรรมศิลป์ ธุรกิจศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์และอาชีวศึกษา โดยให้ 4 วิชาแรกเป็นวิชาสามัญและวิชาอาชีวศึกษา เป็นวิชาอาชีพ แต่เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณารายละเอียดแล้วเกรงว่าจะเกิดปัญหาตามมา คือ ความ สับสนไม่สามารถจัดการศึกษาระดับแรงงานฝีมือได้ กำลังคนไม่พอ และปัญหาทางการบริหารบุคลากร ดังนั้นจึงได้แก้ไขโครงสร้างหลักสูตรของมัธยมศึกษาตอนต้นใหม่ให้มีวิชาการงานและอาชีพเพียงหมวดเดียว แบ่งเป็นวิชาบังคับ 4 ชั่วโมง และเป็นวิชาเลือกอิสระตามที่ท้องถิ่นจัดและกระทรวงศึกษาธิการเห็นชอบอีก 12 ชั่วโมง และเมื่อหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเพื่อเป็นการวางพื้นฐานการศึกษาเพื่ออาชีพของเยาวชน ซึ่งเรียกว่า "กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ" ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามความเหมาะสมของประเทศ และสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนด้วย (ลักษณ์ สมเชื้อ, 2524)

ความสำคัญของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

จากรายงานสรุปผลการพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 ช่วง พุทธศักราช 2520-2524 จะพบว่าแนวทางการศึกษาคือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ของแต่ละระดับการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม และเศรษฐกิจของท้องถิ่น และประเทศด้วย การจัดหลักสูตรและเนื้อหาสาระแต่ละระดับการศึกษาให้มีประโยชน์สมบูรณ์ อยู่ในตัว มีวิชาชีพผสมผสานเข้าไปในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับสามารถดำรงชีพด้วยความมั่นใจในความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับวัยของตนเองเดียวกันแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กล่าวถึงการศึกษาวิชาชีพในระดับประถมศึกษาว่ามุ่งฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการทำงาน สามารถนำความรู้จากบทเรียนและการทำงานในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ในการเรียนการทำงานและพื้นฐานอาชีพพระระดับประถมศึกษา ได้รับการจัดเวลาเรียนและความสำคัญเท่าเทียมกับกลุ่มประสบการณ์อื่น หากดูในตารางการจัดเวลาเรียนจะเห็นว่าในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เวลาเรียนจะน้อย แต่จะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

ตารางที่ 1 แสดงอัตราเวลาเรียนเป็นร้อยละของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่	ทักษะ (ร้อยละ)	ประสบการณ์ชีวิต (ร้อยละ)	ลักษณะนิสัย (ร้อยละ)	การทำงานและพื้นฐานอาชีพ (ร้อยละ)	รวม
5 และ 6	25	25	20	30	100
3 และ 4	35	20	25	20	100
1 และ 2	50	15	25	10	100

(เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หน่วยที่ 1-9 มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมศาสตร์, 2527)

จุดประสงค์ที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานและเตรียมเยาวชนในการที่จะประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน (วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล, 2530) หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนด้วยการปฏิบัติจริงทำจริงให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงอย่างจริงจัง มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานอันได้แก่ มีความขยัน อดทน ประหยัด มีความซื่อสัตย์ สุจริต รู้จัก รับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมในปัจจุบันกำลังต้องการ ดังนั้นเมื่อ เยาวชนได้รับการปลูกฝังค่านิยมและคุณสมบัติที่สังคมต้องการ การพัฒนาประเทศก็ย่อมที่จะพัฒนาไปได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ศิริลักษณ์ ศรีกมล (2527) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษาไว้ว่า การเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพนั้นนับว่ามีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกให้เด็กทำงานด้วยตนเองโดยใช้เครื่องมือและวัสดุเป็นสื่อ เมื่อเด็กเคยชินกับการทำงานแล้ว จึงช่วยฝึกให้เป็นคนรักการทำงานไม่

หยิบโย่ง ฉาบฉวย เป็นคนรู้จักสังเกต พิจารณา สามารถแก้ไขปรับปรุงด้วยตนเองได้ ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานจนเป็นผลสำเร็จ คิดออกแบบ วางแผนและปฏิบัติจนบรรลุผลสำเร็จนั้นจะเป็นพลังผลักดันให้เกิดความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ต่อเนื่องไปได้เรื่อย ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลต่อการดำเนินชีวิตในวัยที่โตขึ้น ทั้งหมดนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเสริมให้เด็กสามารถคิด เป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นนั่นเอง อย่างไรก็ตามในการฝึกเด็กเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้นั้นขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นจรรยาที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นอยากทำงาน รู้จักคิดตัดสินใจต่าง ๆ ตามที่วางแผนไว้ได้

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นการพัฒนาคนส่วนใหญ่ของชาติที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เมื่ออาชีพเกษตรกรรมเป็น ปีกแผ่นจะมีผลให้เกิดอาชีพอื่น ๆ ในด้านอุตสาหกรรม เช่น อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์ ฯลฯ และเมื่อ ประชากรส่วนใหญ่มี รายได้ดีขึ้น เศรษฐกิจของชาติมั่นคง ความเจริญของประเทศชาติก็จะมีมาก ขึ้นตามลำดับ ดังนั้นการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จึงจำเป็นที่จะต้องเริ่มสอนตั้ง แต่ระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ พื้นฐาน เกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพตามความถนัดและความ สามารถของแต่ละคน ดังนั้นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงได้กำหนดจุดประสงค์ ทั่วไปของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ ดังนี้

1. ให้มีความรู้และความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพและ การดำรงชีวิต
2. ให้สามารถแสวงหาความรู้ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันได้
3. ให้มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัย รู้จัก เสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
4. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและเห็นคุณค่าในผลงานที่ทำ
5. ให้มีหลักในการทำงาน ทำงานอิสระและงานที่ทำร่วมกับผู้อื่นอันเป็นผลให้เกิดความ เจริญส่วนตนและส่วนรวม
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพทั่วไป และมีความนิยมชมชอบ สนับสนุนการใช้สินค้าไทย

7. ให้สามารถผดุงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมที่ดงามของไทย
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

จากจุดประสงค์ทั่วไปดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งสร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยม และนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานแก่ผู้เรียนในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์จากการเรียนการสอนตามหลักสูตรไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้

โครงสร้างของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ 4 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบ การจัดโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้นนั้น กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพได้จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ประสบการณ์ 3 ด้าน คือ

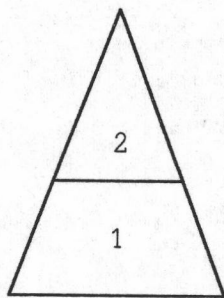
1.1 ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน เป็นประสบการณ์ที่ทุกคนควรมี เพราะเป็นประสบการณ์ของการทำงานในชีวิตประจำวัน เช่น การปิดกวาด เช็ดถู ทำอาหาร ปลูกต้นไม้ เป็นต้น

1.2 ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงานคือประสบการณ์ที่เป็นความรู้และทักษะพื้นฐานของกระบวนการในการทำงาน เช่น การออกแบบ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การประกอบ การตกแต่ง เป็นต้น ประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็น คือ ทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์ และเป็นไปตามขั้นตอนตามลักษณะของงาน โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างจริงจังให้เกิดทักษะและกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง

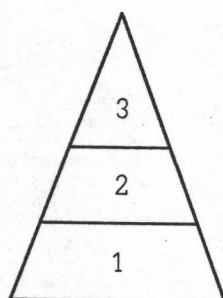
1.3 ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการทำงาน ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมวิทยา ความรู้ในเรื่องมารยาทเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เกี่ยวกับการค้า ความรู้ในเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการอาชีพ เป็นต้น โดยสอนสอดแทรกไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติ ไม่แยกมาสอนต่างหาก

นอกจากประสบการณ์ทั้ง 3 ด้านนี้แล้ว ยังจะต้องจัดประสบการณ์เพิ่มเติมในด้านที่จะส่งเสริมลักษณะนิสัยและคุณธรรมในการทำงานอีก เช่น ความมีระเบียบ ประณีต อดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เป็นต้น โดยสอนสอดแทรกไปพร้อมกับการทำงานเช่นเดียวกับประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน

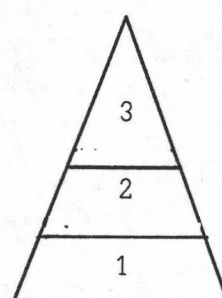
2. สัดส่วน การจัดประสบการณ์ดังกล่าวตามข้อ 1 จะจัดให้มีมากน้อยขึ้นอยู่กับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน ดังนี้

ช่วง ป.1-2

ช่วง ป.3-4

ช่วง ป.5-6

- 1 = ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน
- 2 = ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน
- 3 = ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน

ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เน้นหนักประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานกับ ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน โดยให้ประสบการณ์ทั่วไปมีส่วนมากกว่าประสบการณ์พื้นฐาน เพราะวุฒิภาวะและประสบการณ์ส่วนต่าง ๆ ของผู้เรียนยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติงานที่ยุ่ยากและสลับ ซับซ้อนได้

ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ผู้เรียนมีความพร้อมมากขึ้น เพราะมีวุฒิภาวะสูงขึ้น จึงเพิ่มประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงานเข้าด้วย

ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เน้นประสบการณ์ที่เป็นความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับ งาน ยิ่งกว่านั้นยังเน้นประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน เพื่อเตรียมผู้เรียนไปสู่อาชีพโดยจัดงาน เลือกลงไว้หลายแขนง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน (พรเพ็ญ ปทุมศิริ, 2527)

สรุปได้ว่าหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพมีโครงสร้างประกอบด้วย ประสบการณ์ 3 ด้าน คือ ประสบการณ์ทั่วไป ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน ตลอดจน ประสบการณ์และความรู้ พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์แกนกลางสามารที่จะ ดัดแปลงเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การจัดประสบการณ์ดังกล่าว ควรประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยจัดจากง่ายไปหายาก และมากขึ้นตามระดับชั้น และวุฒิภาวะของผู้เรียน

3. ลักษณะเนื้อหาวิชา

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 3 งาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง

1. งานบ้าน เป็นงานที่ปลูกฝังกิจนิสัยที่ดี ฝึกให้เด็กมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานภายในบ้าน รู้จักการทำความสะอาด การจัดบ้าน การเลือกอาหาร การปรุงอาหาร ตลอดจนสามารถเลี้ยงดูเด็ก และทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเครื่องแต่งกายตามความเหมาะสมได้

2. งานเกษตร เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมให้เด็กนำความรู้ที่เกี่ยวกับการเกษตรไปพัฒนาอาชีพ และครอบครัว ตลอดจนท้องถิ่นการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว และวางพื้นฐานในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ให้มีทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกษตรที่ทันสมัย

3. งานประดิษฐ์และงานช่าง เป็นงานพื้นฐานที่เกี่ยวกับงานช่าง โดยสามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นของเล่น ของใช้ สามารถใช้เครื่องมือทำงานได้ถูกต้อง และปลอดภัย ตลอดจนการเก็บรักษาเครื่องมือ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

งานที่กล่าวมาแล้วเป็นงานพื้นฐาน ซึ่งเรียนติดต่อกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 นอกจากนี้จะมีงานเลือก (บังคับเลือก) เพิ่มเติมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความกว้างขวาง และมีทักษะและประสบการณ์ ดังนี้

1. งานซื้อขายและบริการ เป็นงานที่ส่งเสริมให้เป็นผู้บริโภคที่ดี คือ รู้จักการเลือกซื้อและมีทักษะเบื้องต้นเกี่ยวกับการค้าขาย การใช้บริการ การให้บริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นงานอาชีพ งานซื้อขายและบริการนี้ ได้จัดไว้ในแขนงของงานเลือกเท่านั้น

2. จรรยาบรรณและระเบียบกฎหมายที่ควรทราบ เป็นความรู้ต่าง ๆ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพต่าง ๆ ที่นักเรียนควรรู้

3. งานเลือก เพื่อเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในงานแต่ละประเภท ให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ เมื่อนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หากไม่มีโอกาสได้เรียนต่อในชั้นสูง ความรู้และทักษะที่ได้รับในระดับนี้จะใช้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการประกอบอาชีพได้ การเลือกประเภทของงานแขนงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถของเด็กตลอดจนความต้องการของท้องถิ่นด้วย

4. อัตราเวลาเรียน

หลักสูตรได้กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ ชั่วโมง และคาบ จากเวลาเรียนทั้งหมด 1,000 ชั่วโมง ใน 1 ปีการศึกษา ดังต่อไปนี้

เวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีร้อยละ 10 คิดเป็น 100 ชั่วโมง จำนวน 300 คาบ

ประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีร้อยละ 20 คิดเป็น 200 ชั่วโมง จำนวน 600 คาบ
 ประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีร้อยละ 30. คิดเป็น 300 ชั่วโมง จำนวน 900 คาบ
 (จำนวนคาบกำหนดให้คาบละ 20 นาที)

จุดประสงค์เฉพาะของงานต่าง ๆ ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ มีดังนี้คือ

1. จุดประสงค์เฉพาะของงานบ้าน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

1.1 เพื่อปลูกฝังนิสัยให้รักการทำงาน ประหยัด อดทน รู้จักพึ่งตนเอง และขยันหมั่นเพียรในงานบ้าน

1.2 เพื่อแบ่งเบาภาระการทำงานบ้านของผู้ปกครอง

1.3 เพื่อให้มีความรู้และสามารถใช้เครื่องใช้ในการทำความสะดวกสบาย และเครื่องใช้ในในบ้านอื่น ๆ ตลอดจนการเก็บรักษาอย่างถูกต้อง

1.4 เพื่อให้สามารถปรุงอาหารคาว หวาน เครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้ ตามสภาพท้องถิ่น เก็บรักษาและถนอมอาหารอย่างง่าย ๆ ได้

1.5 เพื่อให้มีความรู้และสามารถเลือกเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับตนเองและฤดูกาลทะเล

1.6 เพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการตัดเย็บเบื้องต้น ซักรีด และซ่อมแซมเครื่องแต่งกายของตนเองได้

2. จุดประสงค์เฉพาะของงานเกษตร หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

2.1 เพื่อให้มีทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกษตรที่ทันสมัย

2.2 เพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องมือเกษตรได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อสร้างเสริมความสามารถ ความถนัด และความสนใจในการเรียนรู้และปฏิบัติงานเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานและวางพื้นฐานในการประกอบอาชีพเกษตร

2.5 เพื่อให้มีความขยัน อดทน มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ

2.6 เพื่อให้ นำความรู้ทางเกษตรที่ได้รับจากโรงเรียนไปพัฒนาครอบครัวและท้องถิ่นของตน

2.7 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานเกษตร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3. จุดประสงค์เฉพาะของงานประดิษฐ์และงานช่าง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2525)

3.1 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการเลือกวัสดุที่จะนำมาประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการเลือกและใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงานต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักเก็บรักษา บำรุงและซ่อมแซม

3.3 เพื่อให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีขั้นตอน เป็นระเบียบ ประณีต ประหยัด และปลอดภัย

3.4 เพื่อให้รู้จักคิดประดิษฐ์งานที่สามารถจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มพูนรายได้

3.5 เพื่อให้รู้จักใช้ความรู้เกี่ยวกับงานฝีมือและแรงงานสำหรับเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

3.6 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานประดิษฐ์และงานช่าง

จะเห็นได้ว่า กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผน มีขั้นตอน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และเพื่อปลูกฝังกิจนิสัยที่ดีในการทำงานที่มีความ ขยันหมั่นเพียร อดทน มีวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ตลอดจนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สามารถบำรุงและรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ได้อย่างถูกต้องตามวิธีการ

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2533)

จากการที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาเป็นเวลานาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ทันต่อสภาพสังคมเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปและมุ่งงานวิจัย บางเรื่องชี้ให้เห็นจุดบกพร่องของหลักสูตร และแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จุดประสงค์

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีนิสัยรักงาน เป็นประโยชน์ของการทำงาน ทำงานเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อันจะนำไปสู่การดำรงชีวิตที่พึ่งตนเองได้ และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน และงานที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
2. มีทักษะในการใช้มือ เครื่องมือ และทักษะในกระบวนการทำงาน ทำงานอย่างมีแผน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือครอบครัวและผู้อื่นได้ตามควรแก่วัย
3. มีนิสัยที่ดีในการทำงาน และรู้จักพึ่งตนเอง
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการปรับปรุงผลงาน และกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

การเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2533) นี้ ได้กำหนดระดับชั้นเรียนออกเป็น 3 ช่วง เช่น หลักสูตรเดิมคือ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 แต่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 และประถมศึกษาปีที่ 3-4 จะเรียนรู้เนื้อหาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันเฉพาะระดับความยากของเนื้อหาซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามวัย และประสบการณ์ของผู้เรียน ส่วนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะเพิ่มเนื้อหาในส่วนของงานเลือก โดยให้เรียนงานเลือกเพิ่มขึ้นอีก 1 แผนงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ให้เรียนงานบ้าน และงานเกษตรเป็นงานบังคับ และเลือกงานประดิษฐ์และงานช่าง หรืองานอื่น งานใดงานหนึ่งหรือทั้ง 2 งาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้เรียนงานบ้านและงานเกษตรเป็นงานบังคับ และเลือกงานที่เตรียมไปสู่อาชีพ หรือเลือกทั้งงานที่เตรียมไปสู่อาชีพและงานประดิษฐ์และงานช่างด้วยก็ได้

สำหรับอัตราเวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ให้เรียนร้อยละ 10 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 ร้อยละ 20 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ร้อยละ 30 ของเวลาเรียนทั้งหมดตลอดปีการศึกษา (1 ปีการศึกษามีเวลาเรียนประมาณ 200 วัน หรือ 1,000 ชั่วโมง หรือ 3,000 คาบ โดยกำหนดให้ 1 คาบเท่ากับ 20 นาที) และกำหนดให้แต่ละระดับชั้น เรียนงานบังคับและงานเลือกในอัตราส่วน 2 : 1 ของเวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพตลอดปีการศึกษา

จากการที่หลักสูตรได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพขึ้นมาใหม่นั้น จึงทำให้รายละเอียดของเนื้อหาบางส่วนของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเปลี่ยนแปลงไปด้วยดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.) งานบังคับ

1. งานบ้าน มีรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น ดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้านการจัดบ้าน การทำความสะอาดบ้านอย่างง่าย ๆ การช่วยทำงานบ้าน การรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องแต่งกาย การใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในการทำงานบ้าน โดยเน้นขั้นตอนกระบวนการและนิสัยในการทำงาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้านมารยาทภายในบ้าน การทำงานบ้านและการทำความสะอาดบ้าน การรักษาความสะอาด และการซ่อมแซมเสื้อผ้า การทำ การจัดอาหารคาว หวาน ด้วยวิธีง่าย ๆ ตามสภาพท้องถิ่น การใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการทำงานบ้าน โดยเน้นกระบวนการทำงาน ขั้นตอนและนิสัยในการทำงาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดตกแต่งบริเวณและภายในบ้านตามสภาพ การรักษาดูแลเสื้อผ้าอย่างประหยัด การเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูป การแต่งกายตามกาลเทศะ การใช้และเก็บรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ถูกต้อง การเลือกซื้อ การจัด การทำอาหารคาว-หวาน และเครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้ การจัดที่รับประทานอาหารและมารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการต้อนรับแขก และการดูแลช่วยเหลือเด็ก ทั้งนี้ให้เน้นกระบวนการ ขั้นตอน และนิสัยในการทำงาน

การจัดการเรียนการสอน งานบ้านควรเป็นการจัดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการทำงานอย่างมีระบบ มีทักษะในการใช้มือและเครื่องมือในการทำงาน สามารถทำงานตามขั้นตอน กระบวนการทำงานด้วยความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ของตน ปรับปรุงงานอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของการทำงาน และมีนิสัยรักงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.)

2. งานเกษตร มีรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ด้านการดูแลรักษาพืชและสัตว์เลี้ยง และการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้อย่างง่าย ๆ โดยเน้นทักษะ กระบวนการ ขั้นตอนในการทำงานอย่างง่าย ๆ และนิสัยในการทำงาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ในระดับนี้หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้านการขยายพันธุ์พืชแบบต่าง ๆ อย่างง่าย การปลูกการบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากพืช การเลี้ยงสัตว์และการบำรุงรักษาสัตว์เลี้ยง การใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ในงานเกษตรประเภทต่าง ๆ โดยเน้นขั้นตอน กระบวนการ และนิสัยในการทำงาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 หลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ด้านการขยายพันธุ์พืชแบบต่าง ๆ การทำปุ๋ย การใช้ปุ๋ย การกำจัดศัตรูพืช การคัดเลือกพันธุ์พืช การคัดเลือกและขยายพันธุ์สัตว์ การป้องกันโรคสัตว์ การใช้และเก็บรักษาเครื่องมือที่ใช้ในงานเกษตรประเภทต่าง ๆ

การจัดการเรียนการสอนงานเกษตรเป็นการจัดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อย่างมีระบบ ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ และมีนิสัยรักงาน

3. งานเลือก หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดเนื้อหางานเลือกไว้ดังนี้คือ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ประกอบด้วยงานเลือก 2 ประเภท คือ งานประดิษฐ์ และงานช่างกับงานอื่น ซึ่งงานอื่นมีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1. งานที่ผู้ปกครองหรือท้องถิ่นทำอยู่
2. งานที่นำไปสู่การมีรายได้ตอบแทน
3. งานที่สนใจและส่งเสริมเป็นพิเศษ

การเลือกสอน ให้เลือกงานประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือทั้ง 2 ประเภทก็ได้ สำหรับรายละเอียดของงานอื่น หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นจัดทำเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ประกอบด้วย งาน 2 ประเภทเช่นเดียวกัน คือ งานประดิษฐ์และงานช่าง กับงานที่เตรียมไปสู่อาชีพ ซึ่งงานที่เตรียมไปสู่อาชีพ แบ่งเป็น 5 แขนงงาน คือ

1. งานบ้าน
2. งานเกษตร
3. งานช่างประดิษฐ์
4. งานช่าง
5. งานอาชีพอื่น ๆ

การเลือกสอนงานที่เตรียมไปสู่อาชีพ ให้เลือกโดยคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน การสนับสนุนของโรงเรียน และผู้ปกครอง ความพร้อมของครู ความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสังคม

นอกจากนี้หลักสูตรได้เปิดโอกาสให้โรงเรียนเลือกสอนงานที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ โรงเรียนหรือหน่วยงานการศึกษาของท้องถิ่นต้องจัดทำหลักสูตรและรายละเอียดของหลักสูตรเอง ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องเสนอกรมวิชาการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

พรเพ็ญ ปทุมศิริ (2527) และ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2523) เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ควรคำนึงถึงหลักการจัดเตรียมกิจกรรมดังนี้

1. ต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับปัญหาและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรเกิดการยึดหยุ่น ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

2. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามจังหวะและความถนัดของตนเอง เพื่อสำรวจและค้นพบความถนัดในการทำงาน

3. เน้นภาคปฏิบัติแต่ไม่หลงลืมภาคทฤษฎี เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของการทำงาน ให้รู้จักนำหลักหรือวิธีการมาใช้ในการทำงาน
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนตลอดกระบวนการ ตั้งแต่วางแผนลงมือปฏิบัติจนถึงขั้นนำไปใช้ให้เห็นผลสำเร็จของงาน เห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียน ซึ่งจะช่วยฝึกทักษะนิสัยและสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
5. เน้นกระบวนการในการทำงาน
6. ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ โดยสอนหลักและวิธีการเรียนรู้ให้ ทั้งนี้จะต้อง
  - 6.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้และทำงานด้วยตนเอง
  - 6.2 ฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม
  - 6.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น ไม่สอนให้เลียนแบบหรือทำตามผู้สอนอย่างเดียว ควรช่วยผู้เรียนสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ขึ้นเองด้วย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ว่า

1. สอนให้ได้ตามจุดประสงค์ที่แผนการสอนกำหนดไว้
2. สอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติโดยเน้นการปฏิบัติมากกว่า
3. สอนโดยใช้เทคนิคหลาย ๆ วิธี เพื่อให้เกิดพฤติกรรมหลาย ๆ ด้านตามที่ต้องการอย่างรวดเร็ว สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย
4. สอนโดยใช้สื่อประกอบการสอน
5. สอนแล้วต้องมีการวัดผล ประเมินผล และนำมาปรับปรุง

การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ นอกจากจะเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้แล้ว ยังต้องเน้นให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานต่าง ๆ ด้วย เช่น กระบวนการทำงานที่ดี การปรับตัวเข้ากับสังคม หมู่คณะ รักงาน มีความชื่นชอบต่อการทำงานที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน มีความคิดริเริ่มและมีคุณสมบัติที่ต้องการเน้น อันได้แก่ ขยัน อดทน พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัยในการทำงาน เป็นต้น และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดสภาพการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมดังนี้

1. สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ซึ่งหมายถึง ห้องปฏิบัติการอาชีพ สถานฝึกงาน โรงงาน และอื่น ๆ ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Work Shop เพื่อให้สื่อความหมายตรงกัน ผู้วิจัยขอเลือกใช้คำว่า โรงฝึกงาน หน้าที่ที่สำคัญของครูผู้สอนคือ จัดโรงฝึกงานให้มีความพร้อมที่ผู้เรียนจะเข้าไปใช้ได้ทันที ผจก. ชนระชวณะ (2524) ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า โรงฝึกงานที่ดีนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ลักษณะรูปแบบของตัวอาคาร
2. ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
3. การจัดเนื้อที่ใช้สอยภายในโรงฝึกงาน (Floor Space) ต้องจัดให้เหมาะสมและมีเนื้อที่ให้เพียงพอสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ
4. สภาพทางกายภาพ (Physical Conditions) เหมาะสมกับผู้เรียน สภาพทางกายภาพนี้ ได้แก่ อุณหภูมิ และอากาศหมุนเวียน แสงสว่าง น้ำดื่มและใช้ เป็นต้น
5. พื้นที่โรงงานเหมาะสมกับสภาพงาน

ความปลอดภัยในโรงฝึกงาน

การเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพนั้น เรามักจะได้ยินเรื่องการเกิดอุบัติเหตุที่ตัวนักเรียนและครูในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ดังนั้นการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ

หลักความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปมีดังนี้

1. ยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยของโรงฝึกงานอย่างเคร่งครัด
2. ทำงานตามระดับขั้นตอน หากทำไม่ได้ ไม่รู้ ให้สอบถามจากครูผู้สอนทันที
3. ใช้เครื่องมือให้ถูกวิธี ถูกขนาด และถูกกับงาน
4. แต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงฝึกงาน และใช้เครื่องมือป้องกันอันตรายทุกครั้งในการปฏิบัติ
5. หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรที่ชำรุด หรืออยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน
6. ใช้และ บำรุงรักษา ปรับแต่ง หรือซ่อมอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้จะกระทำต่อเมื่ออยู่ในอำนาจหน้าที่เท่านั้น ถ้าไม่อยู่ในหน้าที่ต้องรายงานให้ครูทราบทันที
7. เก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่เสมอ
8. รักษาความสะอาดทางเดินไปมาภายในโรงฝึกงาน และติดป้ายแสดงให้ชัดเจน
9. รู้จักตำแหน่งหรือที่ติดตั้งเครื่องดับเพลิง ตลอดจนวิธีการใช้

10. ปฏิบัติตามคำเตือนหรือเครื่องหมายที่แสดงอันตรายใด ๆ ภายในโรงฝึกงาน

11. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องแจ้งครูหรือผู้ควบคุมทันที

สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานนั้น ถ้าโรงเรียนใดมีความพร้อมโรงเรียนนั้นก็สามารจัดระบบการปฏิบัติงานในโรงฝึกงานของตนได้อย่างเต็มที่ แต่สำหรับโรงเรียนที่ไม่มีโรงฝึกงานก็สามารถใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพอิสระในท้องถิ่นได้ ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพมีประสิทธิภาพมากที่สุดและตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้

2. การวางแผนการสอน แผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นเอกสารที่จะช่วยให้ครูนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษา แผนการสอนนับเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะนำมาใช้ในการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น เพราะเหตุผลดังนี้

1. แผนการสอนช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครูที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอน เพราะจะทำให้เข้าใจกระบวนการสอนและสามารถสอนได้

2. แผนการสอนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องแนวทางที่จะให้คำแนะนำ ความสนับสนุนต่าง ๆ

3. แผนการสอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำกำหนดการสอนเพื่อให้สอนได้สะดวก ครูจะเข้าใจและมองเห็นงานของตนได้ล่วงหน้าชัดเจน

ส่วนประกอบของแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

1. เรื่องที่จะสอน
2. กำหนดเวลาเรียน
3. ความคิดรวบยอด
4. จุดประสงค์
5. คุณสมบัติและคุณธรรมที่ต้องการเน้น
6. เนื้อหา
7. กิจกรรมการเรียนการสอน
8. สื่อการเรียน
9. การวัดผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึง การวางแผนในการทำแผนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องปฏิบัติดังนี้ (2533)

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เนื้อหาสาระสำคัญ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้วิชาที่ครูจะสอนในแต่ละรายวิชา
2. ศึกษาคู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการสอน แนวการสอน เพื่อให้เข้าใจจุดเน้นของหลักสูตร เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร สาระสำคัญที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูผู้สอน ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์
3. นำโครงสร้างเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์และจุดประสงค์รายวิชามากำหนดหัวข้อเนื้อหาหลัก หัวข้อเนื้อหาย่อย โดยให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาเรียนที่กำหนดให้แต่ละกลุ่มประสบการณ์ เป็นการกำหนดการสอนระยะยาว
4. ศึกษาตัวอย่างแนวการสอนในคู่มือครู แล้วจัดทำแผนการสอน กำหนดกิจกรรม การเรียนการสอน คาบเวลาให้เหมาะสมกับหัวข้อเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหัวข้อ เพื่อครูนำไปปรับสอนให้เหมาะกับเวลาที่จัดไว้ในตารางเรียนของแต่ละวัน ในแต่ละสัปดาห์ต่อไป
5. จัดทำแผนการสอน โดยครูจะต้องพิจารณาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบ เช่น หนังสือค้นคว้า อ้างอิง สารสำคัญสำหรับครู หนังสือเรียน สื่อการเรียนการสอน วัสดุสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติ ข้อทดสอบสำหรับวัดผลและประเมินผลนักเรียน

เทคนิคและวิธีสอน

ถาวร สารวิทย์ (2523) ได้ให้ความหมายเทคนิคและวิธีสอนว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้ นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของการสอนในหลักสูตร โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้แก่ นักเรียนด้วยการใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง

สุวัฒน์ วราสาสน์ (2536) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่พึง จัดให้กับนักเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ความมุ่งหมายของการศึกษา กลายเป็นความจริงขึ้นมา เปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์กับผลให้ต่อเนื่องกัน

ส่วนการสอนหรือวิธีสอนนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายดังนี้

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอนไว้เป็น 2 นัย คือ

1. การสอน หมายถึง การกระทำที่เป็นการอบรม สั่งสอนนักเรียนตามสถานศึกษา โดยทั่วไป

2. การสอน หมายถึง การจัดสภาพการณ์ สถานการณ์หรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนหรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกิดการเรียนรู้โดยง่าย

นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาคิดได้ให้ความหมายของการสอนในทรรศนะต่าง ๆ กัน เช่น

การสอน คือ กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ครูใช้กับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่ครูสอน

การสอน คือ กลวิธีต่าง ๆ ที่จะชักจูงหรือแนะนำให้ผู้เรียนเจริญไปตามทิศทางที่ครูต้องการ

จากที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่า การสอน คือ การจัดสภาพการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมอย่างมีจุดหมาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ อันจะเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและสามารถปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมได้

3. สื่อการเรียนการสอน มีผู้ให้ความหมายของสื่อการเรียนไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ชอร์ส (Shores, 1960) กล่าวว่า สื่อการเรียน หมายถึง เครื่องมือช่วยสื่อความหมาย จัดขึ้นโดยครูและนักเรียนเพื่อเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนทุกชนิดจัดเป็นสื่อการเรียน เช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ แผนที่ของจริงและทรัพยากรจากแหล่งชุมชน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ให้ความหมายของสื่อการเรียนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีประกอบการสอน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกได้ดังนี้

1. สิ่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ เรียกว่า "วัสดุ" ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ซอล์ก เป็นต้น

2. เครื่องมือที่มีความคงทนถาวร ซึ่งเรียกว่า "อุปกรณ์" ได้แก่ กระดานดำ โต๊ะเก้าอี้ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ เป็นต้น

3. กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการที่เป็นอิสระ คือ ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดเลย เช่น การฟังวิทยากร การศึกษานอกสถานที่

กรมวิชาการ (2521) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนว่า หมายถึง เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุนการสอน ได้รับความสนใจของผู้เรียน ทำให้เกิดความจำได้ดีขึ้น

อย่างรวดเร็ว ได้แก่ ของจริง ของจำลอง แผนภูมิ แผนภาพ บัตรคำ บัตรงาน สไลด์ทัศนูปกรณ์ เศษวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เป็นต้น

ทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนล้วนแต่เป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นบุคคล เหตุการณ์ วัสดุ อุปกรณ์ กิจกรรม วิธีการต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับสื่อการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้ (ประยงค์ จินดาวงศ์, 2527)

1. ประเภทวัสดุ ได้แก่ วัสดุฝึกงานต่าง ๆ ตามลักษณะของงาน เช่น กระดาษ ลี กาว เศษวัสดุ เป็นต้น
2. ประเภทเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องมือหรือเครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการสอน เช่น จอบ เสียม มีด เลื่อย ช้อนปลูก กรรไกร หม้อ จักรเย็บผ้า เป็นต้น
3. ประเภทเอกสารทางวิชาการ วิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เช่น ใบงาน แผนการสอน ใบความรู้ หนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น สื่อการสอนประเภทนี้เป็นอีกอย่างหนึ่งที่ครูกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพจะต้องศึกษาค้นคว้าถึงวิธีการใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

การเลือกและจัดหาสื่อการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพควรพิจารณาถึงเรื่องต่อไปนี้ (ประยงค์ จินดาวงศ์, 2527)

1. จุดประสงค์ของบทเรียนหรืองานที่สอนอันจะก่อให้เกิดประสบการณ์และทักษะ มากน้อยแค่ไหน
2. ชนิดหรือประเภทของงานที่จะทำ เช่น การเรียนงานเกษตรต้องให้นักเรียนเตรียมจอบ เสียม ไม้พรวนดิน บัวรดน้ำ ปูย เป็นต้น
3. พิจารณาสื่อที่กำหนดไว้ในแผนการสอน อาจดัดแปลงให้เข้ากับท้องถิ่นและสภาพเศรษฐกิจ ราคาย่อมเยา และหาได้ง่ายในท้องถิ่น
4. พิจารณาวัยของนักเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับขนาดของเครื่องมือที่จะใช้ เช่น ขวาน ค้อน กรรไกร มีด ควรเลือกและจัดหาขนาดให้เหมาะกับวัยของนักเรียน
5. จำนวนของเครื่องมือควรมีจำนวนพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ไม่มากหรือน้อยเกินไป
6. งบประมาณที่มีอยู่เป็นเรื่องจำเป็นต้องจัดหาอย่างประหยัด
7. เลือกเครื่องมือที่มีคุณภาพดี ราคาพอควร

8. การเลือกและการสั่งซื้อควรระบุขนาดให้ชัดเจน และถ้าเป็นไปได้ควรระบุยี่ห้อไปด้วย มิฉะนั้นอาจจะได้ของที่ไม่ตรงกับรายการที่ต้องการ

9. ครูกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ควรทำรายการเครื่องมือโดยจัดแบ่งออกเป็นพวก และควรได้รับการจัดทำ ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

10. สื่อการสอนประเภทวัสดุต่าง ๆ ควรมอบให้นักเรียนและผู้ปกครองเป็นผู้จัดหาเพื่อการฝึกงานเฉพาะ โรงเรียนอาจไม่มีงบประมาณ จะเป็นวิธีเดียวที่สะดวกและประหยัดที่สุด ยกตัวอย่างวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น เศษวัสดุ พืช ผัก อาหารต่าง ๆ ที่ทำได้ในห้องถิ่น เมล็ดพืช ฯลฯ

11. กำหนดระยะเวลาในการหาสื่อและสะสมไว้ โดยเฉพาะสื่อการสอนประเภทวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ และควรมีกองสะสมวัสดุไว้ในห้องเรียน พร้อมกับบัญชีรายการวัสดุ

12. ขอความร่วมมือจากเอกชนที่อาจจะบริจาคให้ตามโอกาสอันควร

สื่อการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพมีหลายประเภท หลังจากใช้แล้ว ควรจะได้มีการจัดเก็บอย่างดี มีระเบียบ ไม่ว่าจะสื่อไหนจะเป็นชิ้นเล็ก ๆ ก็ตาม จึงควรมีระบบในการจัดเก็บรักษาสภาพที่ใช้งานให้ได้อยู่เสมอ

4. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพควรให้ครอบคลุมพฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียนทุกด้าน โดยการวัดผลและประเมินผลควรจัดให้มีอัตราส่วนดังนี้

1. ด้านความรู้ต่าง ๆ ร้อยละ 15-20
2. ด้านกิจนิสัยและเจตคติ ร้อยละ 15-20
3. ด้านทักษะและความสามารถในการทำงาน ร้อยละ 60-70

แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มีหลักปฏิบัติดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน สามารถแยกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้
  - 1.1 ประเมินเพื่อดูว่านักเรียนได้รู้สิ่งต่าง ๆ ก่อนที่ครูสอนหรือไม่
  - 1.2 ประเมินเพื่อดูว่านักเรียนมีพฤติกรรมก่อนเรียนหรือไม่

คำว่าพฤติกรรมก่อนเรียนหมายถึง ความรู้และทักษะในจุดประสงค์ที่นักเรียนจะต้องมีมาก่อนการเรียนเรื่องใหม่ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ใหม่ของการเรียนได้

2. ประเมินผลระหว่างเรียน คือ การประเมินผลความรู้ความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในระหว่างการเรียนของแต่ละหน่วย และการประเมินผลจุดประสงค์การเรียนรู้อันสมบูรณ์ประจำวัน จุดประสงค์ที่อยู่ในแต่ละหน่วยจะเรียงลำดับขั้นของการเรียนรู้ จุดประสงค์ใดที่นักเรียนไม่สามารถบรรลุ จะต้องมีการสอนซ่อมเสริม

3. การประเมินผลปลายภาคและปลายปี เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละภาคหรือในแต่ละปีการศึกษา การประเมินผลขั้นนี้เรียกว่า การประเมินผลรวม มีการวัดเป็น 2 ตอน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2523)

ตอนที่ 1 ภาคปฏิบัติ เป็นตอนที่กำหนดให้นักเรียนทดสอบในจุดประสงค์ที่กำหนดให้มีการแสดงวิธีทำหรือลงมือปฏิบัติจริง

ตอนที่ 2 ภาคความรู้ เป็นตอนที่กำหนดให้นักเรียนทดสอบในจุดประสงค์ที่ไม่ต้องแสดงวิธีทำหรือวิธีปฏิบัติ เป็นเพียงแต่ให้หาคำตอบมาเขียนตอบในกระดาษคำตอบเท่านั้น

วิธีการวัดและประเมินผลกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ อาจแบ่งเทคนิควิธีที่ใช้อย่างกว้าง ๆ ได้ 4 วิธี คือ

1. การสังเกต
2. การใช้แบบทดสอบ
3. การสัมภาษณ์
4. การตรวจผลงาน

การนำผลการวัดผลและประเมินผลมาพิจารณานั้น อาจทำได้ 2 ประการ คือ วิเคราะห์ข้อบกพร่องการเรียนเป็นรายบุคคล ประการที่สองวิเคราะห์การเรียนการสอนของนักเรียนและครูเป็นส่วนรวม ผลการวิเคราะห์และศึกษาข้อบกพร่อง จะเป็นเครื่องชี้และเตือนใจครูให้สนใจการเรียนของนักเรียนและจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช, 2537)

5. การเผยแพร่ผลงานนักเรียนต่อชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่ใกล้ชิดกับชุมชนและทำงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมากที่สุด เช่น การให้การศึกษา การอบรมสั่งสอนเด็ก ๆ ซึ่งเป็นลูกหลานของประชาชนรอบ ๆ โรงเรียนอย่างใกล้ชิด กล่าวได้ว่า โรงเรียนมีบทบาทในการช่วยเหลือ พัฒนาชุมชนได้มากที่สุดด้วย ฉะนั้นทางโรงเรียนจึงควรเป็นแหล่งกลางหรือแกนนำในด้านการงานและอาชีพด้วย โดยจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน เพราะโรงเรียนเท่านั้นที่เป็นที่พึ่งของประชาชนได้จริง หากผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูได้ร่วมมือกันสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนได้รวมพลังกันเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันคิดพัฒนาอาชีพของชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานของงานอาชีพหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ในส่วนของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนก็เช่นกัน เมื่อมีการผลิตผลงานออกมาครูก็ควรนำออกเผยแพร่เพื่อเป็นการเสริมกำลังใจให้นักเรียน และเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนในอันที่จะนำไปคิดประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงเป็นผลผลิตที่จะทำรายได้แก่สมาชิกในชุมชนต่อไป ซึ่งในการ

เผยแพร่ความรู้ด้านการงานและอาชีพ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานนักเรียนต่อชุมชนนี้โรงเรียนอาจวางแนวกิจกรรม ดังนี้ (ไพบูลย์ เจริญกุล, 2527)

1. จัดห้องสมุดเพื่อรวบรวมเอกสารวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน
2. จัดตั้งกลุ่มสนใจเปิดสอนวิชาชีพระยะสั้นในเรื่องที่นักเรียนและประชาชนสนใจ โดยมีครูในโรงเรียนหรือเชิญผู้ชำนาญการมาเป็นวิทยากรให้ความรู้
3. โรงเรียนจัดนิทรรศการผลงานนักเรียนที่เป็นผลิตผลจากการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสามารถในการทำงานของนักเรียน
4. เชิญผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนที่มีความสามารถในงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรสอนพิเศษแก่นักเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อความใกล้ชิดระหว่างประชาชนกับโรงเรียน
5. ประสานงานกับหน่วยงาน หรือหน่วยฝึกฝนอาชีพต่าง ๆ มาเปิดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนที่สนใจและประชาชนระยะสั้น

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นนี้จะช่วยให้สามารถเผยแพร่ความรู้ในด้านการงานอาชีพแก่นักเรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะถ้าโรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นที่ ยอมรับของประชาชนแล้วต่อไปก็จะสะดวกแก่การส่งเสริมให้ประชาชนสนใจและร่วมมือกับทางโรงเรียน

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรร เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิมด้วยความคาดหมายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลง หรือหมดไปและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายให้มีการเปลี่ยนแปลงและเริ่มการแก้ไขปัญหาทันที ให้ใช้แผนนโยบายการปฏิรูปการศึกษา 2539 เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2550

จุดมุ่งหมายสูงสุด เพื่อให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข และลดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย

เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ส่วนหนึ่งเพื่อให้เป็นผู้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ อดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ รักสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย และความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยนำมาบางด้าน ดังนี้

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

1.1 กำหนดขนาดโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีคุณภาพ

1.2 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านบุคลากร ที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ

1.3 การออกแบบและการจัดสร้างอาคารเรียน รวมทั้งการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต้องให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และมุ่งรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1 ในการประเมินความก้าวหน้าของครูให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติการ โดยเฉพาะคุณภาพการเรียนของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป

2.2 ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั่วถึง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุก 2 ปี ต้องผ่านอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง

2.3 ให้ครูเลือกแผนการสอน หรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

2.4 พัฒนาระบบและกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียนในสถาบันผลิตครู พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในการผลิตครูทั้งครูที่สอนหลายวิชาและครูเฉพาะวิชาที่เน้นการปฏิบัติ

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2. จัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับ ทุกประเภท ภายใต้หลักการสำคัญดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ และเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ

2.3 กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้องค์การวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพ

3. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน โดยการส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมฝึกฝนอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับรายได้

4. ปฏิรูประบบการวัดผลให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เน้นพฤติกรรมและการแสดงออกจริงของผู้เรียน และใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอน

จากแนวนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 ดังกล่าวข้างต้น หากได้นำมาปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยคาดหวังว่าหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ย่อมได้รับการปฏิรูปตามแนวทางที่ตั้งไว้ อันจะเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มีประสิทธิภาพและตอบสนองวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้มากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพและการมีงานทำ แหล่งข้อมูลคือ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาอาชีพ ผู้สอนวิชาอาชีพและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ที่เรียนแผนการเรียน วิชาอาชีพในโรงเรียน 48 โรง เครื่องมือที่ใช้เก็บ ข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสำรวจ ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่โรงเรียนเปิดสอนมากที่สุด คือ ช่างอุตสาหกรรม ของมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ เกษตรกรรม มีลักษณะเปิดแผนการเรียน การทดสอบความรู้

2. โรงเรียน ร้อยละ 83 สอนวิชาอาชีพในโรงเรียน ร้อยละ 14 ส่งนักเรียนไปฝึกงานนอกโรงเรียนและเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสอนในโรงเรียน

3. ครูผู้สอนส่วนใหญ่ วัดผลงานของนักเรียนด้วยการให้คะแนนตามขั้นตอนการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมาให้คะแนนความสนใจ การเอาใจใส่ และให้คะแนนผลงานขั้นสุดท้าย วิธีการประเมินที่ใช้ก็คือ การสังเกตการปฏิบัติงาน ดูผลงานและการทดสอบ

4. ปัญหาที่โรงเรียนประสบ คือ ขาดวัสดุและโรงฝึกงานในสาขาช่างอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ครูสอนวิชาอาชีพไม่เพียงพอหรือมีน้อย และไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบ

อาชีพอิสระ ในการให้นักเรียนฝึกงาน ส่วนปัญหาที่สำคัญของครูคือ การขาดเอกสารหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ความไม่สะดวกในการนิเทศนักเรียนฝึกงาน นักเรียนไม่สนใจเรียนวิชาอาชีพ

5. คุณลักษณะที่จำเป็นมาก ในการเรียนวิชาอาชีพ 3 อันดับแรก คือ ความซื่อสัตย์สุจริต คุณลักษณะที่ครูทุกสาขาอาชีพปลูกฝัง ให้เกิดกับนักเรียน คือ ความรับผิดชอบ ครูเกษตรเน้นให้รักงานอาชีพและขยัน อดทน ครูช่างอุตสาหกรรม เน้นความปลอดภัยและให้รักงานอาชีพ ครูคหกรรมเน้นการทำงานด้วยตนเอง และความตรงต่อเวลา

6. นักเรียนมีความเห็นว่าผู้ที่จะสอนวิชาอาชีพได้ดี ควรมีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีความรู้และประสบการณ์ ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีความรักและตั้งใจที่จะสอน มีความขยัน ตั้งใจนัดวิชาที่เรียนและมีความรับผิดชอบ

7. ครูร้อยละ 69 มีความรู้ลึกเฉย ๆ ต่อการสอน และนักเรียนร้อยละ 72 รู้ลึกเฉย ๆ ต่อการเรียนวิชาอาชีพ

จำเริญ เสกธีระ (2534) ได้รายงานผลการวิจัยสภาพความพร้อม ในการจัดการเรียนการสอน วิชาพื้นฐานอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ประเทศชาติต้องการกำลังคนมาสนองการพัฒนาบ้านเมืองในอัตราที่สูงขึ้น การผลิตกำลังคนจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเจริญทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ด้วยการให้ความสำคัญแก่การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้ความรู้วิชาสามัญแก่ผู้ที่เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือระดับมัธยมศึกษา ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ตามกำลังความสามารถของตนเอง หรือศึกษาต่อในวิชาอาชีพนั้น ได้เป็นอย่างดี การวางพื้นฐานด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียน จึงมีความจำเป็นทั้งในแง่ของการมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมให้กำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานของประเทศมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ (2527) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาการสอนงานเลือกในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การสอนงานเลือกจะให้ผลและก่อให้เกิดนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่องานต้องอาศัยเวลาที่เหมาะสม จะต้องมีการฝึกกระทำอย่างน้อย 2-3 ครั้ง จึงจะได้ผลและจัดให้มีการฝึกอบรมครูผู้สอนงานเลือกด้วย

2. ครูผู้สอนควรจะได้รับคัดเลือกมาแล้วเป็นอย่างดีเพราะเป็นผู้สร้างทัศนคติที่ดีต่อเด็ก

3. เนื่องจากขาดครูผู้สอนงานเลือกจำนวนมาก จึงควรมีการชักนำวิทยากรหรือผู้ชำนาญการในอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาช่วยดำเนินการสอน

4. ผลผลิตการสอนงานเลือกมีมาก ถ้าได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และการตลาด ผู้เรียนก็สามารถหารายได้จากงานเลือกต่าง ๆ ได้

5. ในการเลือกวิชาเลือก ควรตั้งครูให้เป็นคณะกรรมการ เลือกให้ตรงความสามารถ ความถนัดและความสนใจของเด็ก ตลอดจนความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ไม่ควรให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตัดสินใจเพียงผู้เดียว

อวยพร ศรีภา (2533) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนและในห้องเรียนพบว่า ครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่ได้จัดให้มีสถานที่ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติคือ แปลงเกษตร โรงฝึกงาน เรือนเพาะชำ ห้องปฏิบัติการกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ แต่พบว่า ยังมีปัญหาอยู่มากคือ แปลงเกษตรยังไม่เพียงพอ การจัดให้มีป้ายนิเทศ กระดานข่าวและการแสดงผลงานนักเรียนในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ต่อสาธารณชนซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดนิทรรศการ ส่วนในห้องเรียนครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพใช้ผลงานนักเรียนในการตกแต่งห้องเรียนมีการจัดมุมหนังสือ และป้ายนิเทศในห้องเรียน ส่วนการจัดตั้งชุมนุมและกลุ่มสนใจส่วนใหญ่ไม่ได้จัดตั้ง การผลิตสื่อการสอนส่วนใหญ่ผลิตขึ้นใช้เองโดยงบประมาณของทางราชการ

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่เตรียมการสอนโดยการจัดทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และมีการจัดเตรียมสื่อการสอนก่อนทำการสอน ส่วนวิธีสอนงานต่าง ๆ พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงทั้ง 3 งาน โดยการสอนงานบ้าน ส่วนใหญ่เน้นทักษะและกระบวนการในการปฏิบัติงาน การวัดผลและประเมินผล ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีตรวจผลงานนักเรียนโดยการใช้แบบจัดอันดับคุณภาพ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในห้องเรียนพบว่า ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

ลักษณะ สมเชื้อ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง จังหวัดชลบุรี และหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมหาสารคาม (2527) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีผลการวิจัยสอดคล้องกันดังนี้

1. ด้านตัวครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนชั้นประถมศึกษาค่อนข้างน้อยและขาดพื้นฐานในเรื่องกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ขาดความถนัด ขาดการอบรม

2. ด้านตัวเด็ก เด็กขาดความพร้อมทางการเรียนและขาดเรียนบ่อย ขาดการตั้งใจ
3. ด้านตัวผู้ปกครอง ยังไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติทางบ้านของเด็ก รวมทั้งการใช้แหล่งวิทยาการในห้องถิ่นมีน้อยมาก
4. ด้านอุปกรณ์การสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนและขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีขนาดพอเหมาะกับการใช้งานของเด็ก
5. ด้านหลักสูตร การใช้หลักสูตรใหม่พบว่า เนื้อหาส่วนมากยาวเกินความสามารถของผู้เรียน ครูสอนได้ไม่ครบตามเนื้อหา เนื่องจากหลักสูตรอธิบายไว้ไม่ชัดเจน ครูไม่สามารถทำตามได้ บางเนื้อหาไม่แนะนำกิจกรรมได้เลย ลักษณะงานส่วนใหญ่เหมาะสำหรับเพศหญิง อาจทำให้เพศชายขาดความสนใจ
6. ด้านการนิเทศ ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอได้มานิเทศและติดตามผลการเรียนการสอน และนำเทคนิคและวิธีสอนพร้อมทั้งแนวทางแก้ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพน้อยเกินไป
7. ด้านจุดประสงค์ จุดประสงค์เฉพาะในแต่ละงานยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้แต่ยังขาดการเน้นด้านการเสริมสร้างลักษณะนิสัย

เพ็ญลักษณ์ ไชยรังษี (2532) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของครูที่สอนโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ยากจน เขตการศึกษา 8 ผลปรากฏว่า ครูผู้สอนได้รับการอบรมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการ กศ.พช. มีการศึกษาเอกสารต่าง ๆ และหาความชำนาญในงานอาชีพที่ต้องสอนโดยศึกษาตามขั้นตอนของใบงานและชุดการสอนวิชาชีพก่อนเปิดภาคเรียน ครูร้อยละ 73 ตอบว่า โรงเรียนจัดให้สอนวิชาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพและวิชาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต โดยครูคนเดียวกันทำการสอนโดยจำแนกตามความเข้มข้นของการฝึกทักษะในการทำงาน ครูส่วนใหญ่เลือกสอนงานเลือกแขนงงานเกษตรในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

วันเพ็ญ เกตุสกุล (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5 ผลปรากฏว่า แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5 มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น 3 แขนงงาน คือ แขนงงานบ้าน งานเกษตร และแขนงงานอาชีพ

อื่น ๆ ส่วนแขนงงานช่าง เรื่องงานไม้ และแขนงงานประดิษฐ์ทุกเรื่อง ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเพราะเป็นอาชีพที่ไม่มีแพร่หลายทั่วไป

เทพี ไวประดับ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านสมรรถภาพทางการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ผลในด้านความรู้ความเข้าใจด้านการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพปรากฏว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และเมื่อเทียบกับผลการประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัดตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 จนถึงปีการศึกษา 2532 ปรากฏว่า คุณภาพนักเรียนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพอยู่ในเกณฑ์สูงเป็นที่น่าพอใจแสดงว่าการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพอยู่ในเกณฑ์สูง เป็นที่น่าพอใจแสดงว่าการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพมีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการเรียนการสอนตามแนวของ หลักสูตรที่มุ่งเน้นการปฏิบัติและกระบวนการทำงานที่เป็นได้ชัดเจน ครูจึงต้องพยายามทำความเข้าใจกระบวนการสอนและสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย

พูนสิน ตระการจันทร์ (2528) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่พอใจในผลงานของเด็กที่ปฏิบัติในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนสนับสนุนให้จัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนมีปัญหาในการส่งเสริมการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพคือ ผู้ปกครองยากจนและเด็กบางคนไม่ค่อยสนใจทำงาน

ภิรมย์ ศรีเพชร (2527) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความต้องการและการปฏิบัติจริงในการฝึกปฏิบัติด้านการทำงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ งานประดิษฐ์ รองลงมาคือ งานเกษตร ในด้านความต้องการในการฝึกปฏิบัติสูงกว่าการได้ปฏิบัติจริง ในด้านผู้ปกครองนั้นผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้นักเรียนเรียนงานต่าง ๆ ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติของนักเรียนเท่าที่ควร เพราะทางโรงเรียนขาดประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

พิชัย เอี่ยมสอาด (2531) ได้วิจัยเรื่อง การจัดสอนงานเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านการเตรียมการ ส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติภายในโรงเรียน การนำทรัพยากรของท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ ได้แก่ การเชิญวิทยากรพิเศษในการจัดสอนงานเลือกส่วนใหญ่พิจารณาความพร้อมของโรงเรียน ปัญหาด้านการเตรียมการ ได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพที่มีในท้องถิ่น ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ห่างจากสถานฝึกงานมากเกินไป บุคลากรภายในโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดบริการแนะแนว

ด้านการดำเนินการ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากผู้บริหารและผู้ที่ได้รับมอบหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่มีการเตรียมทุกครั้ง อุปกรณ์การสอนที่จัดทำขึ้นเอง ส่วนใหญ่จัดทำโดยครูและนักเรียน มีการทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนทำการสอน ปัญหาด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การขาดงบประมาณในการสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ ความรู้พื้นฐานของนักเรียนแตกต่างกัน สื่อการเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ สภาพแวดล้อมของสถานที่ฝึกปฏิบัติไม่เหมาะสม

ด้านการติดตามผล การปฏิบัติในการติดตามและประเมินผลการจัดสอนงานเลือกโดยวิธีสังเกตจากการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้รับผิดชอบ โดยผู้บริหารและครูผู้สอน ผลจากการติดตามผลและประเมินผล ได้แก่ ขาดเครื่องมือ ขาดการกำหนดแนวทางการติดตามและการประเมินผลให้ชัดเจน และขาดการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง

ไชยพร ตันท์จิตานนท์ (2525) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียนและด้านการสอนของครูผู้สอน กิจกรรมที่ครูปฏิบัติได้ ะดับน้อยได้แก่ การเชิญวิทยากรหรือบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน การพานักเรียนออกไปดูงานด้านวิชาชีพในท้องถิ่นและการให้นักเรียนทำปฎิบัติเกี่ยวกับงานอาชีพ สื่อการเรียนการสอนมีอยู่ในระดับน้อยและนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยออกไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียน

2. ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานอาชีพในด้านต่าง ๆ พบว่า เรื่องที่เป็นปัญหาระดับมากได้แก่ ครูไม่เพียงพอ ขาดแคลนหนังสือคู่มืออุปกรณ์ที่ใช้ฝึกงานและเครื่องมือต่าง ๆ ขาดโรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติงาน สถานที่ทดลองวิชาชีพ

ชนิษฐา วิเศษคุปต์ (2533) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านการเตรียมการ มีการศึกษาแนวทางการดำเนินงาน โดยศึกษาจากเอกสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา 2521 และ มีการวางแผนการใช้งบประมาณ สำหรับปัญหาที่พบได้แก่ ขาดงบประมาณ ระยะเวลาไม่จำกัดและขาดเอกสาร แหล่งค้นคว้า

ด้านการดำเนินงาน มีการจัดทำแผนการสอนและแนะนำแผนการสอนไปใช้ในโรงเรียน โดยศึกษานิเทศก์จังหวัดและครูผู้สอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนและนิเทศติดตามผลสำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดวิทยากรที่จะให้ความรู้อย่างชัดเจน ระยะเวลาไม่จำกัด และขาดงบประมาณ

ด้านการประเมินผลการใช้แผนการสอน พบว่า ผู้ประเมิน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัด มีการประเมินทุกสิ้นปีการศึกษา ปัญหาที่พบคือ ผู้ประเมินขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการทำเครื่องมือการประเมิน

รุ่งฟ้า ทิรัณวงศ์ (2535) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หมวดงานเลือก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หมวดงานเลือก ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับที่ยังต้องปรับปรุงโดยเฉพาะด้านการศึกษากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ การปรับรายละเอียดของเนื้อหา และ การจัดทำรายวิชาใหม่ ส่วนการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนมีความรู้ระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ครูศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุงและนำไปใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารส่งเสริมให้ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และ กำหนดให้มีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ในแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน ด้านปัญหา พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรและครูศึกษาเอกสารแล้ว แต่ยังไม่มีความเข้าใจ

3. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ พบว่า ศึกษานิเทศก์ได้ส่งเสริมในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และ กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัด ครูผู้สอนได้เริ่มเก็บข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเป็นบางส่วน แต่ยังไม่ได้จัดเก็บ

อย่างเป็นระบบ ด้านปัญหา พบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่มีงบประมาณในการอบรมสัมมนาและครูยังไม่มีความเข้าใจในวิธีการเตรียมข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

ไพโรจน์ เนียมมณี (2536) ได้วิจัยเรื่อง ทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนต่อการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้หลักสูตรและการดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และ ครูผู้สอนได้ดำเนินการอยู่ในระดับ มาก โดยมีการวางแผนการสอนมากที่สุด มีการวัดและประเมินผลการเรียน การจัดแผนการสอน เทคนิคและวิธีการสอน สื่อการสอน และ สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานน้อยลงตามลำดับ และ ปัญหาการใช้หลักสูตรที่พบนั้น โดยเฉพาะในด้านสถานที่ที่ใช้ในการฝึกงาน มีมากที่สุด ส่วนเทคนิคและวิธีสอน และ สื่อการสอนน้อยลงตามลำดับ

2. จากการเปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้และดำเนินการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีทรรศนะตรงกัน ยกเว้นการวางแผนการสอน ที่มีทรรศนะแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าพบปัญหาในเรื่องเดียวกัน แต่ใช้วิธีการแก้ปัญหาต่างกัน จึงทำให้มีความเห็นตรงกัน

3. จากการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยมาก แต่ยังมีบางประการที่ควรจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัย เห็นว่า ปัญหาส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากการจัดแผนการเรียนและการใช้สื่อการสอน ซึ่งยังเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า ควรที่จะได้ปรับปรุงในส่วนนี้ โดยการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุง การใช้และการดำเนินงานของหลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยการจัดสัมมนาเรื่องการจัดแผนการเรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้เกิดคุณภาพทางการศึกษามากที่สุด

งานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ การงานและพื้นฐานอาชีพ ที่จะส่งผลถึงความรู้ ทักษะพื้นฐานการทำงานและเจตคติทางอาชีพของนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการประกอบอาชีพในอนาคต ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอน กลุ่มประสบการณ์นี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น เทคนิควิธีสอน ตัวครู และนักเรียน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งหมดนี้ สามารถนำไปใช้ประกอบในการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ในระดับประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ต่อไป